

Andrzej Kempisty

Jaktorów, pow. Grodzisk Maz.

Informator Archeologiczny : badania 4, 119-120

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cję obiektu i jego dokładny zarys (klepisko było częściowo zniszczone i rozwleczone). W obydwu domostwach stwierdzono ceramikę w stylu późnolateńskim.

Obok obiektu odkryto grób psa, o charakterze zapewne kultowym, z ułamkiem ceramiki późnolateńskiej. Ponadto odkryto 1 dom z paleniskiem gliniano-kamiennym, 18 jam i kilkadziesiąt dołków. Z zabytków znaleziono 1 kółko ażurowe, o średnicy 5 cm, z 6 otworami centrycznymi zdobione punktami oraz kilka tysięcy ułamków ceramiki. Zastanawiający jest całkowity brak metali, zaobserwowany także na innych stanowiskach kultury przeworskiej w rejonie Jeziora Pakoskiego.

Poza tym w trakcie badań powierzchniowych znaleziono 2 fragmenty ceramiki neolitycznej i grocik krzemienisty laurowaty (kultura amfor kulistych (?)) i kilkanaście ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej. Przewiduje się kontynuację badań w roku 1971 ze skupieniem się na problematyce chronologii i unikatowego typu budownictwa.

JAKTORÓW, pow. Grodzisk Maz.

Zespół Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej w Warszawie

Badania prowadził dr Andrzej Kempisty. Finansował WKZ w Warszawie. Drugi sezon badań (ostatni). Kurhan z okresu późnorzymskiego.

Zbadany w latach 1969—1970 kurhan I położony jest w północnej części Jaktorowa na rozległej, płaskiej łące, w odległości kilkuset metrów od rzeki Pisi-Tucznej. Wysokość kurhanu około 80 cm. Średnica podstawy około 21 m. W szczytowej, środkowej części nasypu znajdowało się zagłębienie o średnicy około 6 m. Kurhan ten znajduje się w odległości około 8 m na zachód od drugiego, bardzo podobnego obiektu, różniącego się nieznacznie rozmiarami.

W toku badań stwierdzono, że kurhan zbudowany był głównie z ziemi. W górnej warstwie nasypu znajdował się luźny bruk z kamieni narzutowych. W nasypie odkryto ledwie kilkanaście mało charakterystycznych ułamków ceramiki starożytniej, nie licząc znalezisk nowożytnych.

Równoległe do obecnej podstawy kurhanu, pod jego nasypem, przebiegał kolisty rowek o szerokości około 30 cm i głębokości 30—50 cm, dobrze rysujący się w piasku, tuż pod pierwotną powierzchnią ziemi i pod skrajem nasypu kurhanu. Tworzył on regularny krąg o średnicy około 17 m. Pod środkową częścią nasypu na pierwotnej powierzchni ziemi zbudowany był z większych kamieni narzutowych inny krąg posiadający średnicę około 9 m. W niektórych partiach tego wieńca wystąpiły 2, a nawet 3 warstwy kamieni, w większości jednak tylko 1. Od strony wschodniej

w skład kręgu wchodziło kilka bardzo dużych kamieni. Północna część wieńca oraz powierzchnia ziemi obok tej części przykryta była nieregularnym, niekiedy dwu- i trzywarstwowym brukiem.

Pierwotna powierzchnia ziemi w południowej i wschodniej części wnętrza kręgu kamiennego oraz przyległe części po zewnętrznej stronie kręgu, przykryte były warstewką spalenizny o miąższości około 1—3 cm. W skład tej warstewki wchodziły węgle drzewne, popiół i kilkadziesiąt skorup z 2 lub 3 naczyń, przeważnie nieprzepalone. Prócz tego znaleziono w warstwie spalenizny kilka bryłek stopionego brązu i drobną ilość przepalonych kości.

Kamienie wchodzące w skład południowej i wschodniej części kręgu ustawione były w wielu wypadkach na warstwie spalenizny.

Materiał ceramiczny wydobyty z w/w warstwy datuje ją na późny okres rzymski.

W dwóch miejscach pod warstwą spalenizny, we wschodniej i środkowej części przestrzeni ograniczonej kręgiem znaleziono wcześniejsze pochówki. Warstwa spalenizny ponad nimi nie była naruszona. W jednym wypadku był to typowy pochówek popielnicowy z późnego okresu lateńskiego, w drugim zaś jamowy pochówek z małą ilością czystych kości, bez żadnego wyposażenia. Wreszcie, w odległości około 4 m na południowy wschód od wieńca kamiennego, już poza zasięgiem warstwy spalenizny, odkryto w czystym piasku silnie zniszczony pochówek ciałopalny i zespół skorup, prawdopodobnie kultury grobów kloszowych.

W świetle opisanych wyżej odkryć, kurhan I z warstwowym pochówkiem ciałopalnym uznać trzeba za obiekt bliski kurhanom typu siedleńskiego.

Obecnie trwają ostatnie prace nad rekonstrukcją nasypu przebadanego kurhanu.

JAZÓW, pow. Lubsko

Stanowisko 1

Zakład Archeologii Śląska Instytutu
Historii Kultury Materialnej PAN
we Wrocławiu

Badania prowadził dr Grzegorz Domański. Finansował IHKM PAN. Szósty sezon badań. Osada z okresu wpływów rzymskich i wczesnośredniowiecznego.

W roku bieżącym kontynuowano badania tej osady rozpoczęte w 1966 r. Odkryto tu dziesięć jam, z których cztery okazały się zarysami budynków, w tym jeden z paleniskiem. Dwa z tych budynków pochodzą z okresu wczesnośredniowiecznego w przybliżeniu VIII—IX wieku, a pozostałe obiekty z okresu wpływów rzymskich. Te ostatnie datowane są od końca